

Tieteen huipulla

Marjatta Näätänen
Helsingin yliopisto

Olli Lehto: Tieteen huipulla. Lars Ahlforsin elämä. Suomen Tiedeseura, 2013.

Akateemikko Olli Lehto on eläkevuosinaan ansioitunut tiedemiesten elämäkertojen kirjoittajana. Viimeisin näistä käsittelee matemaatikko Lars Ahlforsia: Tieteen huipulla. Lars Ahlforsin elämä. Kustantaja on Suomen Tiedeseura, kirjaa voi ostaa Tiedekirjasta, Kirkkokatu 14, Helsinki, sähköposti tiedekirja@tsv.fi. Kuten muissakin Lehdon kirjoissa, pääsee lukija hyötymään Lehdon pitkästä, monipuolisesta kokemuksesta ja sekä suomalaisen että kansainvälisen tiede- ja kulttuuriympäristön omakohtaisesta tuntemisesta.

Kirjan tarkoituksena on ”tehdä Suomen tieteen loistava tähti Lars Ahlfors tunnetuksi suurelle yleisölle”. Ilman Lehdon kirjaa olisi todellakin mahdollista, että Ahlfors painuisi unohduksiin synnyinmaassaan. Suomalainen mediahan ei ole innokas kertomaan matemaatikkojen aikaansaannoksista - viihteellisyys kun ei sovi yhteen matematiikan kanssa. Tämä tosin saattaa olla lukijoiden aliarviointia, mutta joka tapauksessa tällainen on Suomen nykytilanne.

Ahlforsin elämä ja persoona olivat hyvin värikkäitä. Lehdon kertomus seuraillee Ahlforsin henkilökohtaisia vaiheita, taustalla ihmisten kohtaloihin vaikuttaneet suuret poliittiset käännteet. Toinen maailmansota vaikutti Ahlforsinkin kohtaloon ratkaisevasti ja hän lähti Suomesta 1944. Hän asui useissa maissa, joten hänen kielitaitonsa ruotsi, suomi, saksa ja ranska oli tarpeen.

Englantia opiskeltiin 1930-luvun Suomessa paljon vähemmän kuin saksaa, mutta kun Ahlfors saapui Amerikkaan, hän jo käytti sujuvasti englantia, selittäen ”I came by boat”. Amerikassa Ahlfors viettikin lopulta yli 50 vuotta Harvardin yliopiston professorina ja emerituksena. Äitinsä kielen, suomen, hän halusi säilyttää ja onnistuikin siinä hämmästyttävän hyvin, vaikka puhui sitä vain harvoin. Kotikielenä oli englanti USA:han muuton jälkeen.

Matematiikassa ei jaeta Nobelin palkintoa, mutta sen sijaan poikkeuksellisen huomattavista saavutuksista matematiikassa jaetaan kansainvälisissä matemaatikkokongresseissa nelivuositain kahdesta neljään kultaista ns. Fieldsin mitalia, vuoteen 1962 saakka niitä jaettiin kaksi. Vuoden 1936 kongressissa Osllossa Ahlfors oli toinen mitalin saajista. Palkinnon arvon ymmärsi täysin Suomen Kuvalehti, joka julkaisi monisivuisen artikkelin ”Missä ovat maailman kuuluisimmat matemaatikot? – Suomessa”. Artikkelissa kerrottiin myös Rolf Nevanlinnasta.

Ahlfors on ainoa Fieldsin mitalin saanut suomalainen. Hän oli aktiivinen matemaatikko aina vanhuuteen asti, 85-vuotiaana hän osallistui viimeisen kerran matematiikan seminaariin Saksassa. Lehdon kirjasta lukija saa hyvän kuvan Ahlforsin vaiheikkaasta elämästä. Matematiikastakin kerrotaan, mutta nämä osat voi halutessaan ohittaa ilman ongelmia. Kirjaa voi lämpimästi suositella jokaiselle kansainvälisestä tiedemaailmasta ja Suomen lähihistoriasta kiinnostuneelle.